

התוקעים במשרוקית

חנה קים

לפני שבוע נפגש הנשיא עזר ויצמן עם כ-70 נציגים של עמותת עוגן, העמותה לעקירת השחיתות במגזר העסקי והציבורי בישראל. זו היתה אמורה להיות פגישת פיוס. לפני חמישה חודשים, ב-3 בנובמבר, '95 נכתב כאן על סירובו של ויצמן לקיים את "החוק לעידוד טוהר המידות בשירות הציבורי, התשנ"ב-1992" שנחקק בכנסת אשתקד, וחתום עליו הנשיא הקודם, חיים הרצוג. על פי החוק הזה, יעניק נשיא המדינה תעודת הוקרה לחושפי שחיתויות שתלונתן נמצאה מוצדקת בבית המשפט, על ידי מבקר המדינה, היועץ המשפטי לממשלה או מבקר פנימי או הממונה על המתלונן. בשיחה עם ח"כ רן כהן, יוזם החוק, כינה ויצמן את חושפי השחיתויות "מלשינים" ו"מעודדים למלשינות."

פגישת הפיוס במשכן הנשיא ציערה עוד יותר את מיה קוד, לוחמת אמיצה שעברה תלאות רבות מאז התלוננה במשטרה על מעשי שחיתויות בתנובה. קוד, ראש עמותת עוגן, היתה משוכנעת שהמפגש בבית הנשיא יסלול את הדרך לחלוקת תעודת הוקרה לחושפי שחיתויות. זה התגמול הצנוע היחיד שמעניקה המדינה למי ששם לעיתים את נפשו בכפו, מסכן את פרנסתו ומשפחתו ומתריע על מעשים פליליים וחריגות מנהלים תקינים במקום עבודתו. אבל ויצמן, באותו כנס, הודיע ש"בית הנשיא מחלק תעודות למדען המצטיין, לחייל המצטיין ולשוטר המצטיין ובינתיים נסתפק בזה. זה נתון לשיקול דעתי ואני חייב להיזהר בנושאים מסויימים." מיה קוד אומרת שהנשיא כנראה לא הבין ש"מדובר באנשים שתלונתם נמצאה מוצדקת. ומה שמשמע מדבריו הוא שנשיא המדינה לא מוכן לכבד חוק שחוקקה הכנסת, כי הוא צריך להיזהר."

אריה שומר, מנכ"ל בית הנשיא, אומר שהחוק לעידוד טוהר המידות עדיין לא עבר קריאה שנייה ושלישית בכנסת (החוק אושר כבר לפני כארבע שנים-ח"ק). בכל מקרה, אף אחד, כולל הכנסת, לא יכול לקבוע מה הנשיא יעשה. שומר, מתברר, התרשם אחרת לגמרי מאותו כנס בבית הנשיא. מי שפגע במיה קוד וחבריה, הוא אומר, הוא דווקא הפרשן משה נגבי, שהינחה את הכנס וכינה את חושפי השחיתויות "צפצפנים". "אמרתי לנגבי, איך אתה קורא להם ככה, אני הרי כבר לא קורא להם 'מלשינים', " אומר שומר.

נגבי אומר שמישהו כנראה לא ירד לסוף דעתו: "את המונח 'צפצפנים' שנאמר כמובן לשבח, לא לגנאי- שמעתי מפיו של הפרופ' אברהם פרידמן, שתירגם את המונח האמריקאי 'ויסל בלוארס', שמשמעותו 'התוקעים במשרוקיות'. בהרצאה בבית הנשיא העליתי על נס את ה'צפצפנים', שבלעדיהם לא הפרקליטות, לא המשטרה, לא בתי המשפט ולא העיתונות החוקרת היו יכולים לעבוד. כל נאומי היה שיר תהילה להם. אמרתי שחיהם בארץ קשים מאוד גם מפני שהחוק לא נותן להם הגנה וגם בגלל התרבות הקלוקלת שלנו הרואה עדיין בהתרעה על מעשי שחיתויות- מלשנות."

ח"כ רן כהן היה אמור להשתתף בכנס הזה. הוא בחר שלא להגיע. טוב שנחסך ממני הבזיון הזה, " הוא אומר. הנשיא ממשיך להתייחס לחושפי שחיתויות כאל מלשינים. הוא לא מבין שחברה לא יכולה להיות מתוקנת אם לא יהיו בה אנשים כאלה, המחרפים את נפשם ומגיעים לא-פעם עד פת לחם, למען טוהר המידות. לכן הוא לא רק מסרב לקיים את החוק הזה, אלא גם מסרב להסמיק את שר המשפטים לבצע אותו במקומו."